

حضور مسٹر طاپ حجۃ الاسلام آقا سید عبداللہ بیهقی دامت برکاتہ
بعرض هی رساند با تقدیرم هر اتفاق ارادت واستعلام از سلامت هزارج مبارک خاطر

---

۱ - خواندن بعضی کلمات از روی عکس هی سر نشد .

خدا گواه است غرض مخلص از مصادعت و مزاحمت بیان حقیقت و رفع شبهت است که حیف میدانم پارهای القات مغرضین در وجود مقدس سوء تفاهمانی ایجاد نماید که مصلحت ملک و ملت نباشد.

بخدا قسم اعلیحضرت همایونی مزاجاً دموکرات و آزادمنش می باشند . همین دیروز در فرح آباد با دکتر اعلم الدوله و سید بحرینی در ایوان راه میرفتند و بنده هم شرف حضور داشتم .

از دکتر اعلم الدوله سؤال فرمودند آیا زاین هم مجلس دارد ؟ او عرض کرد که هشت سال است مجلس دارد و بقدرتی در معظم له اثر کرد که فوری مصطفی قلیخان حاج الدوله را احضار و فرمودند دیگر مردم را از ملاقات با من منع نکنید و این بساط از من نیست و مال مردم است و بنده از روی علم قسم میخورم که استقرار مشروطت آرزوی اعلیحضرت است واگر تهور بیشتری را توقع دارید امری است علیحده که خود قان بهتر و قوف دارد .

موضوع دیگر چون دکتر اعلم الدوله مورد ثوق و اعتماد دربار و آقایان حجج اسلام و روحانیون و سیاسیون ابن طبیعه می باشند از ایشان استفسار فرمایند درسه شب قبل که در منزل جناب مشیرالملک حضور داشتند و کلای آذربایجان هم بودند فرمایشات آقای سعدالدوله راجع بنوافص نظامنامه که از مقدمه ناقص نتیجه ناقص گرفته می شود بهیچوجه صلاح نبود کما اینکه گرهی در کار انداخته که معلوم نیست کی گشوده خواهد شد و فواین اساسی فرانسه و بلژیک را ماهم خوانده ایم مملکتی که نازه پا بشکیلانی غیر آتنا میگذارد باید آنسته پیش برود .

متاسفانه قانون اساسی بلژیک را مصدر قرار داده اند که پر اساس قانون فرانسه میباشد . مردم فرانسه شر مزاج همان قانون کستیطوان را هم اجرا نکردن کنوانسون سوابق را از ریشه در آورد اوباش غلبه کردن و خرابیها بار آورده و ما همان طریقه را دنبال کرده ایم . در این باب بنده و حضر تعالی باید مفصلانه نمائیم و در محلی محروم و خلوت صحبت شود .

دکتر اعلم الدوله مصوبات آذربایجانیها را که از شرف الدوله گرفته بود لابد بحضور تعالی ارائه داده و از مفاد آن اطلاع حاصل فرموده اید : مشروطیت - برقراری انجمنهای ایالتی - عزل مسیو نوز - منع اولاد سعاد الملک از رفتن به تبریز . این مطالب بخود اعلم الدوله داده شد که بعرض برساند . باتفاق اقبال الدوله معروض افتاد . عزل مسیو نوز و بیان فقره دیگر قبول شده و بقیه جواب رسیده صلاح نیست . بو کلای آذربایجان ابلاغ شود که یکی عدم قبول انجمن های ایالتی است و غیره اگرچه سعدالدوله قبول کرده . ولی نقی زاده قبول ندارد می گوید عزل مسیو نوز چه اهمیتی دارد مامشروعه می خواهیم . میرزا محمود کتابفروش و حاج محمد تقی بنکدار هم با نقی زاده هم آهنگ

وهم داستان شده و می کویند ما فقط مشروطه میخواهیم .

شرف الدوله و
احسن الدوله دامن اعلم الدوله
راچسبیده اند که اگر مشروطه
برای ما نگیر بدعیال و اولاد
ما در تبریز گرو مشروطه
است. اگر حضر تعالی بعنوان
مشروطه مشروعه قیام و اقدام
فرمایید تصور می کنم نتیجه
عاجل گرفته شود.

این مـوـضـوـءـات

مجملی از مفصل است. توقع من همین است وقتی دامعین فرمائید که دکتر اعلم الدوله و مخبر السلطنه هم حضور داشته باشندتا باتدبیر و مشورت تصمیمی اتخاذ کردد که بخیر وصلاح و موجب نجاح و فلاح باشد. والا با عصباتیت قومی و خامی و بی تجزی بگی جوانها هیچ نتیجه‌ای عاید نمیشود بلکه بالعکس.

و اطمینان میدهم

مملکت هیچگونه سوء نیتی در بین نیست ، منتهی حزم و احتیاط و دور اندیشی و حسن تدبیر زمام قوم شرط کامل موفقیت است .

هرچه زود تر جواب این رقیمه را با تعیین وقت در محل مطمئن بحامل که از محارم است اطلاع فرمائید که ناکار از کار نگذشته و علم بدست جهال نیفتد و قضیه **احمد** فیصله پذیرد.